Пише: НСПМ
среда, 15 фебруар 2012 00:56

Устав Кнежества Сербије

издан

и заклетвом потврђен

О сретенској скупштини 1835 год.

У Крагујевцу.

Глава прва. Достоинство и простор Сербије.

1) Сербија је нераздјелно, и у прављенију свом независимо Књажество по признанију Султана МАХМУДА Другога, и Императора НИКОЛАЈА Првога.

2) Сербија дјелисе на разна Окружија, а Окружија на Срезове и Обштине. Границе и имена први могу се законом и мјењати и дотеривати на округ.

Глава друга. Боја и грб Сербије.

3) Боја народна Србска јест отворено - црвена, бјела и челикасто-угасита.

4) Грб народниј Србскиј представља Крст на црвеном пољу, а међу краковима Крста по једно огњило окренуто к крсту.

Сав грб опасан је зеленим вјенцем с десне стране от растова, а са леве от маслинова листа.

Глава трећа. Власти србске.

5) Власти Србске јесу три:

Законодатељна,

Законоизвршитељна и

Судејска.

6) Законодатељна и законоизвршитељна власт јесу:

а) Књаз, и

б) Државниј Совјет, састављен из шест Попечитеља појединн и раздвојени струка дјела народни, какоти: Правосудија, внутрењи дјела, финансија, иностранн дјела, војени дјела, и просвјештенија, и из неопредјељеног числа државни Совјетника и Предсједатеља Совјета с главним Секретаром Совјета.

Глава четврта. О законодавству и о начину, како га ваља водити вообште.

7) Законодавство сачињава и издаје све законе и уредбе вообште, ил' се они и оне касале свега народа, или само једне части његове; оно сачињава и издаје устројавање свију остали власти и обштенародни заведенија.

8) Никакав закон не има повратне силе.

9) Закон о располагању данка на народ за сваку годину не може се издати без одобренија народне скупштине, која ће се тога ради сваке године сазивати и која ће састављена бити из сто најодабранији, најразумнији и народно повјереније највећма заслужујући депутата.

10) Сваки закон и уредба законодателне власти обнародоваће се од државнога Совјета под именом Кньаза.

У вступленију сваког закона и уредбе надписаћесе овако:

Н. Н. Кньаз Србски,

По преслушанију државнога Совјета, закључујем следујуће:

а на дну подписаћесе предсједатељ државнога Совјета, надлежни Попечитељ и главни

Секретар Совјета. На којим обнародованијама не има свију ови правила, она нису закона, и не треба да се набљудавају.

11) Попечитељи предлажу државному Совјету законе и уредбе, сваки по струци, која је кому повјерена.

12) Совјет прегледа попечитељска предложенија у својим засједанијама, и подноси ји Књазу на одобреније.

13) Књаз издаје рјешеније своје о предложенијама државнога Совјета најдуже двадесет дана после полученија њиног, већ ако Књаз за нужно нађе, позвати к себи Совјет, и посовјетоватисе с њим о истим предложенијама и тим се рјешеније отегне.

14) Књаз има право не одобрити сваког закона и уредбе одма, како му ји поднесе државни Совјет први и други пут. Но почем му их поднесе и трећи пут с новим и исцрпљеним доказатељствама, која не иду на пагубу народа или противу устава државнога, онда ји Књаз одобрава; у противном случају пак неодобрава ји.

Глава пета. О Кнезу сербском.

15) Лице Књаза Србског свето је и неприкосновено; Књаз неотговара ни за какво дјело владјенија ни правленија, за која одговарају остале власти Србске, свака по свом отдељенију; зато не може нико ни тужити ни судити Књаза Србскога за иста дјела, већ нек тражи поменуте власти, којима је свакој отређено своје дјело.

16) Књаз Србски глава је државе. Њему пристоји право, по преслушанију државнога Совјета, давати законе и уредбе и извршивати их посредством надлежни Попечитеља разни струка дјела народни, и именовати све власти и све чиновнике Србске.

17) Књаз има право помиловати кривце, и олакшавати и праштати им отсуђене казни.

18) Кнез има право предлагати државному Совјету законе и уредбе, о којима да се он совјетује, и даје му мњенија своја.

19) Кнез има право држати при себи ради совјетовања у свом кабинету и под именом: „Кнежескога Совјета“ више лица, која сам нађе за најспособнија и најдостојнија; но та лица не могу у исто време бити и члановима државнога Совјета.

20) Кнез има право давати одличија и благородство.

21) Кнезу пристоји право, уређивати домом својим по свом промотренију у женитби својој, и синова своји и у удатби кћери своји по гласу 38. члена овог Устава.

22) Кнез и членови фамилије Кнежеске ослобођени су од давања данка на куће и зданија, у којима пребивају; но плаћају на остало непокретно своје имање данак и налоге казни народној, као и остали народ.

23) Кнез Српски насљедствен је са отца на најстаријега сина, докле год траје праве и најближе мушке Кнежеске врсте, тако, да увјек најстарији син покојнога последњега Кнеза, и најстаријега његова сина син сљедују.

24) У случају, ако неби остало никаквога мушкога насљедника иза најстаријега сина покојнога Кнеза, то прелази право насљедства на његова брата и његове мушке насљеднике и опет по праву прворођства.

25) У случају, ако би са свим нестало мушке врсте насљеднога Кнеза, то прелази насљедство на мушку врсту кћери Кнежеске, и опет с најстаријега члена женске врсте на најстаријега сина по гласу члена 23.

26) Овим редом ићи ће насљедственост с оца на најстаријега сина по гласу Берата Султана Махмуда Другога, и у фамилији садашњега Књаза Милоша Теодоровића Обреновића, а у случају изумртија мушкараца њени, у фамилији старијега брата Његова, Јована Теодоровића Обреновића, а у случају изумртија и мушкараца његови, у фамилији млађег његовог брата Јефрема Теодоровића Обреновића.

27) У случају изумртија мушке врсте све фамилије Књаза Милоша, Јована и Јефрема Теодоровића Обреновића, прелази насљедственост Кнажескога достојинства на најстаријега сина најближе и најстарије врсте кћери от фамилије Обреновића тако, да последњи Књаз от мушке фамилије Обреновића с одобренијем државнога Совјета и народне Скупштине посини и природи, ако је на страни, по праву првородства, најстаријега сина исте женске врсте.

28) Ако ли би и мушкарци женске врсте садашње Кнажеске фамилије Обреновићеве изумрли, а оно да опомене државни Совјет последњега Књаза три пута, да за живота свога, наименује свога прејемника из членова народа, који би био најспособнији и најдостојнији к важному достојинству Кнажескому.

Гди би пак последњи Књаз от садашње Кнажеске фамилије Обреновића изоставио, то учинити, а оно државни Совјет, и Скупштина народа бирају најспособнијега и најдостојнијега мужа између себе, и моле обштенародно Султана, да призна и потврди њега у насљедственом достојинству Књаза Србскога сходно Берату, који је дарован Књазу Милошу Теодоровићу Обреновићу 7-га Ребјуљ-евеља 1246. године по турскому календару.

29) Књаз Србски мора бити рођени или прирођени Србин и православнога восточнога вјероисповједанија. Истог вјероисповједанија морају бити и Књагиње и жене членова фамилије Кнажеске.

30) Књаз Србски постаје пунољетним, како наврши двадесету своју годину.

31) Књаз Србски не може држати столице изван Сербије.

32) Књаз и Књагиња Српска имају титулу: „Височества“. Синови и браћа Књаза и њина дјеца титулу: „Свјетли Господара“, а жене њине, снае, и кћери титулу: „Свјетли Госпођа“.

33) Малољетан Књаз стоји под туторством мајке своје и они лица из државнога Совјета, која Књаз отац у тестаменту свом одреди. Ако ли их Књаз не одреди, а оно ће их одредити државни Совјет.

Сви ови тутори малољетнога Књаза заклињу се државному Совјету, да ће испуњавати дужности своје и вјерно и точно, и воспитати малољетника у почитанију к уставу Српском и у љубави к грађанима свога Отечества.

34) У случају кад би Књаз умрео, или одрекао се достоинства, или кад би био малољетан, то поставља државни Совјет три намјестника који ће у име и мјесто Књаза управљати Сербијом по гласу овог устава и под надзиранијем државнога Совјета, кому се о том и заклети морају.

Намјестници ови заклињу се пред државним Совјетом овако: „Заклињем се светом, јединосушчном и нераздјелном Тројицрм, да ћу Књазу вјеран бити; да ћу у свршивању Књажеске власти за време малољетства његова одржати устав Кнажества Сербије у цјелости, нити да ћу се у најмањем чему от њега удаљивати, нити допустити кому да се удали от њега; да ћу цјелост Кнажества Сербије, и обштенародну и личну безбједност бранити, и одржавати права сваког Србина, и старати се свим силама о обштенародном и понаособном благостојанију Српском; Тако ми Бог помогао!“

35) За време намјестничества овог не смје се устав овај мјењати.

36) Ако се дјелом освједочи и пред државним Совјетом и пред народном Скупштином, да је најстарији син Књаза малоуман, или због тјелесни какви недостатака неспособан к кнажескому достоинству, или ако се исти син одрекне права свога на достоинство кнажеско, у том случају сљедоваће за њим најстарији његов син, ако ли не има своји синова ни потомака од исти синова, а оно сљедоваће најстарији брат.

37) Синови и браћа Књаза и њини синови не имају права ступати у службу страни држава; који би то учинио, лишава се и права на насљедије и плаће, коју би другчије од Сербије получавао.

38) Синови Књажески и кћери све Књажеске фамилије, који и које би ступиле у брак, без одобрења отца и мајке и без споразумјенија државнога Совјета, с лицама другог, а не православног восточног, вјероисповједанија, губи право на насљедије Књажескога достоинства и за себе и за своју дјецу.

39) Књаз Србски и Књагиња Србска са својом дјецом, а и браћа Књажева са својом дјецом примаће за живота свог, а по смрти њиној фамилије њине за ужитак свој из казне народне годишњу плаћу, коју са државним Совјетом, и са народном Скупштином при ступању сваког новог Књаза на достоинство своје уговоре.

40) Кад Књагиња Србска обудови, прима до смрти своје из казне народне пристојну пенсију. А млађа Књагиња не прима за живота старе ништа од народа, но кад удова умре, онда прелази плаћа њена на младу Књагињу, као на супругу владајућега књаза.

41) У случају кад би стали синови Књажески женитисе, то казна народна приноси насљеднику Књажескому и осталим синовима Књажеским, кћерима Књажеским пак при удадби њиној свакој по једну суму новаца један пут за свагда на дар.

42) Књаз Милош Теодоровић Обреновић прима сваке године за живота свога из казне народне и на квите по сто иљада цесарски талира плаће, а двадесет иљада талира на одржаније свога двора.

Браћи Књаза Милоша: Јовану Теодоровићу Обреновићу и Јефрему Теодоровићу Обреновићу даваћесе за живота њина и преимушчествено за заслуге њине о народу Србскому из казне народне, свакому, по десет иљада талира пенсије, а по смрти њиној синовима и фамилијама њиним по пет иљада цесарски талира.

43) У столичному мјесту сазидаћесе о обштенародном трошку пристојни дворови за

пребивање Кнъаза Србскога.

Дворови и баштине, које Кнъаз Милош Теодоровић Обреновић и браћа Његова у ово време имају у разним Сербије окружијама, јесу законо имање њино и њини потомака.

44) Кнъаз Србски издаје при ступању на достоинство своје народу на честном крсту и светом Еванђелију ову заклетву: „Заклињемсе светом, јединосушчном и нераздјелном Тројицом, да ћу устав Кнъажества Сербије држати точно и совјестно у цјелости, и да ћу сваког придржавати, да га такође у цјелости држи; да ћу бранити неповредимост православне восточне цркве у Сербији, да ћу свим силама и средствима чувати цјелост Сербије и обштенародну слободу личности, и безбједност имања и права сваког Србина; а најпосле да ћу се свакојако старати, да обезбједим и узвисим благостојаније и свега народа Србскога воопште и сваког Србина понаособ. Тако ми Бог помогао!“ - По овој заклетви вјенчаваше на достоинство Кнъажеско и миропомазује се.

Глава шеста. О државном Совјету.

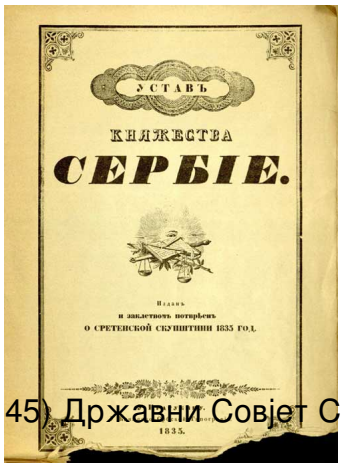
УСТАВЪ
КНЯЖЕСТВА
СЕРБІЕ.
1835.

45) Државни Совјет Србски највиша је власт у Сербији до Кнъаза.

46) Државни Совјет чува, да никакав Србин, ког му драго чина, неповреди и ненаруши устава Кнъажества Сербије.

47) Државни Совјет мотри и чува, да се ни најмањему Србину нечини каква ни буд неправда; а гди би опазио, да се чини, а он ће поитати и у договору с Кнъазом уклонити

исту неправду.

48) Државни Совјет руководи законодавство у свој обширности, и чува, да се ни једна струка народњи дјела не води без закони уредба, и да тим начином закон влада свим народом Србским.

49) Државни Совјет устројава законом све остале Србске власти, предписује им законом правила, по којима им ваља владатисе и мотри, да која од њи не прекорачи предписани им граница.

По тому све Србске власти, кромје Књаза, зависе от државнога Совјета.

50) Државному Совјету пристоји право, мотрити на предмете, о којима не има закона и уредбе, предлагати Књазу законе и уредбе, које налази, да су нужне Сербији и молити Га, да се пречe и нужније најнајпре и приведу у дјејство.

51) Државни Совјет совјетује се и даје мњенија своја о предложенијама, која би му от Књаза дошла.

52) У случају смрти, ил' одрицанија, или малољетства Књаза држисе Совјет државни 33. и 34. члена овог Устава.

53) Државному Совјету пристоји право, предлагати Књазу лица, која су за које званије.

54) Државни Совјет орудије је, којим се Књаз разговара с народом на Скупштинама, кад му неби обстојатељства допуштала да се лично с њим види, и устмено разговори.

55) Државни Совјет има право тужити Књазу сваког свога члена, који би што скривио,

или против овог устава, или против царства Султанова, или против лица Књаза Србскога, ил' вообште против користи народа Србскога.

56) Државни Совјет има право, казнити и сваког чиновника, који би што скривио против своји дужности, све по закону, који ће се још издати.

57) Истина, да се државни Совјет састављa по гласу члена 6. овог устава:

а.) из једног Предсједатеља,

б.) из шест Попечитеља појединi струка државни дјела;

в.) из државни Совјетника, и

г.) из једног главног Секретара у чину најмлађега Совјетника; но кромје тога Књаз има право, послати и синове и браћу своју у засједанија Совјета, кад наврше 18-ту годину своју, но не могу давати мњенија своји, док не наврше двадесету своју годину. Још ће има Књаз право, наименовати државним Совјетницима и остале заслужне чиновнике Србске, који би изван столичнога мјеста пребивали, и који, наименовани члановима Совјета, право имају, у њему засједавати, кад се сами нађу у мјесту столичному, или кад се позову од државнога Совјета у засједанија.

58) Отац и син, и два брата не могу засједавати у једно време у државном Совјету.

59) Књаз бира и поставља Предсједатеља државнога Совјета.

60) Попечитељи су одређени, да предуготовљавају и предлажу државному Совјету сваки по својој струци, законе и уредбе, које су нужне народу Србскому.

61) Државни Совјет мотри на предмете, о којима неима издани закона и уредба, а које Попечитељи отправљају.

62) Попечитељи настоје, да се Књазем одобрени и државним Совјетом у Сборник закона уведени закони и уредбе точно набљудавају.

63) Попечитељи стоје под одговором за све, што би сами по себи приводили у дјејство.

64) Свакому Попечитељству одређиваћесе сваке године законом суме новаца, који му требају за вођење струке поверене му.

Попечитељи отговарају за то, да су совјестно употребили отређене им суме новаца на оне потребе, које им је закон предписао.

65) Попечитељи дужни су давати сваке године обширно извјестије, сваки о својој струци, државному Совјету и Књазу, а Попечитељ казначејства и овима и Скупштини народној.

66) Књаз има право, именовати попечитеље разни струка из членова државнога Совјета, а тако и отпуштати ји; но отпуштени Попечитељ ступа у ред Совјетника државнога Совјета.

67) Књаз има право, повјерити и два отдјеленија једному Попечитељу; но у овом случају остају струке дјела одвојене једна од друге.

68) Засједанија државнога Совјета јесу тајна, и неће се држати без протокола совјетованија.

69) Рјешенија државнога Совјета имају силу, кад су у њима осим Предсједатеља најмање четири Попечитеља и четири државна Совјетника, с главним Секретаром присуствовала.

А у случају постављања тутора малољетному, и намјестничества малољетному или неспособним нађеному Кнјазу, у случају вјенчавања и давања заклетве новога Кнјаза, у случају заклињања новому Кнјазу, бирања новог Кнјаза из среде народа и држања Скупштине народне, морају бити три четвртине числа свију членова, који састављају државни Совјет.

70) Рјешенија државнога Совјета бивају по вишини мњенија; кад би мњенија членова Совјета овог била једнако подјељена, онда се рјешава предмет, по мњенију оне стране, на коју пређе Предсједатељ његов са својим мњенијем.

71) Членови државнога Совјета дужни су давати мњенија своја откровено, и истинољубно, и нелицемјерно и недати ни кому, даји даје о издаји Отечества, о нарушенију овог устава, о прикосновенију лица Кнјажескога, и о очевидној каквој неправди, или у засједанијама Совјета ил' пред Кнјазем. Који би против овога поступао, већ је сам по себи злочинац, кога треба судити и казнити по законима.

72) Државни Совјетници отговарају: за сваки совјет, који даду Кнјазу, за сваки свој поступак, који би противан био овом уставу, и за то, ако би пренебрегли чинити представљенија Кнјазу, противу чији му драго преступака, већ штеде личност чију, и дају повод или помоћ подобним преступницима.

73) Напротив тога никакав член државнога Совјета не има отговарати за давање мњенија своји о сочињавању закона ил' уредба.

74) Ако би се међу тим догодило, да би или Кнјаз или који државни Совјетник захтјео гонити кога члена реченога Совјета за мњеније његово о законодавству, то гоними член има право, искати суда на државному Совјету, ил' отпуста от службе, које ће му се или једно или друго дати.

75) Сваки државни Совјетник задаје Кнъазу при наименованију својему сљедујућу заклетву: „Заклињем се светом, јединосушчном и нераздјелимом Тројицом, да ћу вјеран бити Кнъазу и покоран законима, да ћу набљудавати и у цјелости држати устав државни, и да ћу давати совјете моје и радити о обштенародному добру по собственому мојему убјеђенију откровено, истинољубно и нелицемјерно, и да ћу дјело, повјерено ми, точно извршивати. Тако ми Бог помогао и његово свето Еванђелије!“

76) Устројеније и дужности државнога Совјета издаће Кнъаз без сваког отлагања у особитим указима.

Глава седма. Власт судејска.

77) Правосудије руководићесе и набљудавати по свему Кнъажеству Сербије у име Кнъаза, као и досад.

78) Руководство правосудија предаћесе судовима, који ће се, по обнародованију Српског законика, у три степена установити.

А засада припада оно:

а) Окружним Судовима;

б) Великом Суду у другом степену, као апелацији;

в) Совјету државном, који ће отредити једно одјеленије, као судилишче у трећем и последњем степену.

79) По свој Сербији руководићесе правосудије једнако и по једном законику Српском,

који ће се како за грађанске парнице, тако и за кривице и злочинства што скорије јавно и издати и Судовима предписати.

80) Судија не зависи у изрицању своје пресуде ни от кога у Сербији, до од законика Србског; никаква, ни већа ни мања, власт у Сербији не има права, отвратити га од тога, ил и заповедити му, да другчије суди, него што му закони предписују. Тому треба и да се закуне при наименованију.

81) Нико не може се отети от природног свог суда и отвући другому.

Глава осма. О народној скупштини.

82) Скупштина народна састоји се из сто најодабранији, најразумнији, најпоштенији и повјереније народно у највећем степену заслужујући депутата из свију окружија и свега Књажества Сербије.

Како ће се ови депутати и по кол ико из свакога окружија бирати, докле ли званије њино трајати, отредићесе особитим законом.

83) Сваки депутат, који би се бирао за Скупштину народну, не смје млађи бити од 30 година.

84) Сваки депутат шиљесе на Скупштину народну о трошку онога, који га шиље.

85) Скупштина народна купише сваке године по један пут о Ђурђеву дне у пуном числу на позиваније Књажескога указа, ако ли буде нужно, и више пута у години. Исто тако и отпуштасе Књажеским указом.

86) Никакав данак не може се наложити или ударити без одобренија народне Скупштине.

87) Сваки данак отређујесе само за једну годину дана. И, ако се по истеченију ове види и докаже из рачуна Казначејства државнога, да није довољан, то ће га Скупштина народна за другу годину сходно повисити, како би мањак прошле године изишао.

88) Скупштини народној дужнаје финансија давати сваке године, а на захтевање њено и пре, чисте рачуне како о приходима тако и о расходима државним.

89) Годишња плаћа Кнажеска не може се, без одобренија народне Скупштине повисити, но и без одобренија Кназа неможесе умалити.

90) Народна скупштина има право, чинити Кназу и државному Совјету представленија о жалбама каквим и тегобама, и молити их, да издаду закон о тому; јављати им злоупотребленија, која би видила у правленију; и тужити се Кназу на државни Совјет, ако би членови његови или друге власти нарушиле устав и права, утврђена уставом, и нарушиле права кога год Србина.

91) Само народној Скупштини пристоји право, располагати данак на народ.

Глава девета. О цркви.

92) У православној восточној Србској цркви један је Митрополит Србски.

А Архијереја може бити онолико, колико буде по мложеству народа нужно.

93) Внутрење руководство цркве принадлежи Митрополиту и духовној власти, која ће се

указом отредити с набљудавањем уговора, утврђени с Патријархом у Цариграду.

94) И Митрополиту и Архијерејима, колико и буде у Сербији, одредиће се плаћа из народне казне за накнаду свију досад от њи примани прихода.

Но давање парохија Свештеницима остаје Архијерејима, који ће им такове онда само давати, кад која парохија обудови.

95) Свештенству и духовенству даваће народ Србски све, што је досад уобичајено било, давати им, до друге законе отредбе.

96) Ни свештенство ни духовенство не могу имати у Сербији и другога званија. Једини Митрополит Србски и у случају потребе Архијереји Србски могу звани бити от Књаза и државнога Совјета у савјетованија о црквеним дјелима.

97) Свако вјероисповједаније у Сербији има право, свршивати богослужение своје слободно, по својим обредима, и свако биће покровитељствовано от правитељства Србског.

98) Заклињање људи, који нису православног восточног вјероиспо-вједанија, свршива се по обредима њине цркве.

Глава десета. О финансији (азандарству).

99) Српска финансија стара се о свим приходима и расходима Кнажества Сербије.

100) Финансија не има права, тражити исплаћенија данка народнога, развје два пута у години, от Ђурђева дне до Митрова, и от Митрова до Ђурђева дне.

101) Финансија управља приходима от ђумрука, скела рјечки, риболова, кантара, аренда, трговачки објављенија, типографије, који су приходи народне казне, као и остали приходи, који би се по времену, а законом уводили.

102) Финансија не може издати никаквога закона о повишенију данка народнога без одобренија народне Скупштине.

103) Финансија не може заводити ни от народа купити никаквога данка за личну чију потребу.

104) Финансија не може бацати народа Србског у дуг. Ако ли би када и то нужно било, а оно да предложи и докаже Књазу, државному Совјету и народној Скупштини, да је то необходимо нужно, и да иште от њи одобрење.

105) Финансија дужна је измишљавати средства, којима би се умножили приходи земаљски, но средства та не смјеју бити на штету народа ил' противна овом уставу.

106) Финансија не има права, постављати ђумрукана на међама Окружија Србски, но само на границама страни држава и пашалика.

107) Књаз и државни Совјет поставиће главну рачунџиницу, која ће прегледати све рачуне финансије, и мотрити, да се народни новци не троше на друге потребе, развје на оне, које су Скупштином народном одобрене.

Глава једанајеста. Обштенародна права Србина.

108) Свако дете рођено у Србији или изван Србије, а од Србина из Србије; сваки у време обнародованија овог устава у Србској служби у Србији и изван Србије налазећи

се чиновник или служитељ христијанског вјероисповједанија; сваки, кому је десет година прошло от како се у Сербији налази, или који непокретна добра у њој има, сматрасе за Србина, и има право, уживати србско државно грађанство.

109) Страни трговци, фабриканти, занатлије, и земљедјелци христијанскога вјероисповједанија могу придобити права грађанина Србског, почем буду у Сербији седам година дана и честно се узвладају, или почем им Књаз званије какво даде; а иностранци, заслужени о Сербији, како от Књаза писмо приме, да су прирођени Срби.

А како ће се право Србскога грађанства получити отредиће особити закон.

110) Грађанин Србски само може бити чиновником, тутором, членом обштества, и надзирателјем јавни и обштински заведенија.

111) Сваки Србин и без сваке разлике једнак је пред законима Србским, како у обрани, тако и у казни на свим судовима от најмањег до највећег.

112) Нико у Сербији не може се ни гонити ни затворити, развје по пропису закона, и от законе и природне власти.

113) Нико у Сербији да не стоји више от три дана у затвору, а да му се не јави кривица, за коју је затворен, и да се не узме на испит.

114) Нико у Сербији не може казњен бити, већ по закону и по пресуди надлежнога суда.

115) Кому се један пут судило већ за какву кривицу, пак је по пресуди судејској казњен и отпуштен, или нађен да није крив, оному неможесе по други пут судити за исту кривицу.

116) Свакому грађанину Србскому отворен је пут к свим чиновима у Сербији, како се само нађе, даје способан и достојан к њима. При једнакој способности предпостављасе Србин страному.

117) Сваки Србин има право бирати начин живљења свог по својој вољи, само који није на обштенародну штету.

118) Како роб ступи на Србску земљу, от онога часа постаје слободним, или га ко довео у Сербију, или сам у њу побегао. Србину слободно је роба купити, но не продати.

119) Имање сваког Србина, било какво му драго, јест неприкосновено. Ко се покуси, дирнути у туђе добро и имање, или присвајати га, или окрњити, онај ће се сматрати за нарушитеља обштенародне безбједности, био он ко му драго и от куд му драго.

120) Но у случају, ако би правитељство Србско потребовало имање чије на обштенародну ползу, то има право, употребити га на такову, но почем даде имаоцу накнаду за њега, пошто вјештаци прецјене.

121) Свакому Србину допуштено је, селити се са покретним својим имањем у друге предјеле турскога Царства, а и у стране земље; но к тому треба да испуни законе уредбе, које ће се издати.

122) Сваки Србин дужан је плаћати сваке године законом отређени данак, от кога се нико неослобођава, и притицати к обштинским потребама при грађењу мостова и крчењу друмова.

123) Сваки Србин дужан је ићи на позивање правитељства на обрану отечества ил' у регуларну ил' у уписну војску, от који је прва увјек, а друга у особитим догађајима у служби о обштенародному трошку.

124) Србин није дужан ни каквому чиновнику кулучити, кромје Правитељству при грађењу зданија, потребни за обштенародну ползу; но и у том случају платиће му Правитељство пристојну надницу.

125) Никакав Србин не може ступити у службу страни земаља ил' примати плаће и знакова отличја от њи без допуштења Књаза свога.

126) Србин има право, тужити се вишој власти, кад би му се ниже затезале издати рјешенија у дјелима његовим.

127) Сва дјела судејска и свију остали власти и заведенија Србски отправљају се Србским језиком.

128) Сва земља, коју народ Србски има, принадлежи сваком имаоцу, као природно имање, којим може по својој вољи располагати, и које може другому продати; само мора у том случају јавитисе надлежној власти свога Обштества и Окружија, и пред њом продати ју; а после не може насељаватисе на туђу некупљену.

129) И сеоске шуме и гора досадашњи алија јесу обштенародно добро; сав народ има право, уживати ји. Нити има Правитељство, нит' икакав Старјешина, ни чиновник, ни трговац, ни сељанин, нит' икакав Србин права, заграђивати ји или забрањивати Србима из други села и окружија, да ји не уживају.

130) Награде заслуженим Отечеству људма дајусе у новцу из казне народне, а не у земљи ове или оне обштине.

131) Обштине народа Србскога имају право, захтјевати от Правитељства, да им заведе о обштенародном трошку благодјетелна заведенија за сироте, школе, болнице и контумаце. Но у том случају треба, да одреди Скупштина народна нужни трошак.

Глава дванајеста. Права чиновника.

132) Сваки чиновник стоји под одговором за све, што у кругу своје службе ради, и за точно свршавање свега, што му предпостављене законе власти предпишу да набљудава и изврши је.

133) Чиновници, наименовани од Кнеза, остају таквима за живота, и доклегод буду способни к званију; но нису насљедствени.

Они се могу премјештати из једнога места у друго на званије, у ком су били у првому.

Они могу се повишавати на веће званије; но не могу сбацивати се на мање или отпуштати са свим без кривице, која се неби судејски извидила и пресудила.

134) Међу тим веће власти имају право, уклонити за време от звания чиновника, на кога би пало подозрение какво. Но и ово треба да се извиди најдаље за три мјесеца, ако се подозрјева, да је чиновник учинио што у Сербији, а за шест мјесеци, ако се подозрјева, да је учинио што изван Сербије.

А за све време тог извиђања отбија му се половина плаће, коју је у званију имао, за накнаду штете, ако се догодила кому његовом кривицом.

135) Кад је званије које празно, ил' остане којим начином без чиновника; то је његова власт дужна представити државному Совјету сва лица, која су званије исто тражила и дати мњение своје о тројици от њи, које држи за најспособније.

136) За путовање чиновника по дјелима службе и за премјештање с једнога мјеста у друго даје му се законом отређена накнада из обштенародне казне, преко законом отређене сваком плаће.

137) Старим, или због болести своје немогућим служити чиновницима, даје се из обштенародне казне и до смрти његове пенсија по закону; половина отређене званију њином плаће, ако су петнајест, сва плаћа, ако су двадесет и пет година дана безпорочно служили.

Који чиновник узиште отпуст от службе пре, него је заслужио право на пенсију, отпустићесе, но губи право на пенсију.

Књаз и Совјет, неће пренебрегнути ни сирота чиновника, него ће се за њи законом састарати.

138) Никакав чиновник не смје водити трговине, ил' радити заната сам и под својим именом.

139) Чиновник заклиње се, при полученију Књажескога наименованија, на званије, власти, која му је најближа овако: „Заклињемсе светом, јединосушчном и нераздјелном Тројицом, да ћу устав Књажества Сербије точно набљудавати; да ћу све законе и уредбе предпостављени ми власти точно, совјестно, и на предписано време извршивати, и да ћу бити вјеран и покоран Књазу и покоран државном Совјету. Тако ми Бог помогао!“

Глава тринајеста. Промјене и додатци к уставу Кнажества Сербије.

140) Ако се по времену и искуством докаже, да је нужно, промјенити који от вишеисчисљени членова овог устава Књажества Сербије; или да је нужно што додати к њима или отузети; то Књаз и државни Совјет Српски, да сазову Скупштину народњу, пак да јој представе и докажу нужност исту, и онда заједно с њоме или да промјене овај или онај член устава овога, или да му додаду што је нужно, ил' да отузму од њега, што је излишно ил' безпутно.

141) Но у овом случају морају бити најмање три четвртине отређенога числа Скупштине

депутата народњи, и от истог числа најмање две трећине једнакога мњенија.

Глава четрнајеста. Закључениje.

142) Устав овај Књажества Сербије, от сто и четрдесет и два члена ступа у дјејство от данашњега дана и државни Совјет уводи га данас у Сборник закона.

Тако закључено и заклетвом свију подписани и све Сретенске Скупштине подтврђено у Крагујевцу Трећега Февруарија иљаде осам стотина и тридесет пете године от Рождества Христова.

(М.П.)

Милош Т. Обреновић

Књаз Србски.

По повеленију Његовога Књажескога

Височества

Јефрем Обреновић.

(Следују подписи браће Књажеске. Депутата свију окружија Сербије, свештенства и духовенства и /текст нечитак/... Совјета Србског.)